

Einde pro forma-ontslagprocedures

De regering wil de arbeidsmarkt flexibeler maken. "Easy to fire, easy to hire" is de doelstelling van de regering. De gedachte daarbij is dat werknemers gemakkelijker zullen instemmen met ontslag als zij weten dat zij vervolgens snel weer elders aan de slag kunnen. Het lichtend voorbeeld is de arbeidsmarkt in Denemarken. Daar zijn de ontslagprocedures volgens de regering korter, zijn de ontslagvergoedingen lager (volgens de regering één maandsalaris bij een minimaal dienstverband van twaalf jaar; kom daar in Nederland eens om!) en zou het gemakkelijker zijn om disfunctionerende werknemers te ontslaan. De regering vergeet daarbij dan wel te melden dat in Denemarken de werkloosheidsuitkeringen in de aanvangsfase ook hoger zijn dan in Nederland.

Oorspronkelijk had de regering gedacht de arbeidsmarkt flexibeler te maken door ontslagvergoedingen te gaan verrekenen met de WW-uitkering. De gedachte daarachter was dat goedkoper ontslag de kosten van arbeid zou drukken. Toen arbeidsrechtjuristen tegenwierpen dat de regering met die maatregel het tegendeel zou bereiken van wat de regering voor ogen stond (werknemers zouden zich immers in alle gevallen gaan verweren tegen hun ontslag, waardoor ontslagprocedures langer zouden gaan duren; het CWI en kantonrechters zouden een ontslag bij gebreke van een ontslagvergoeding in meer gevallen onbillijk vinden, waardoor minder ontslagverzoeken gehonoreerd zouden worden), kregen zij van de Minister het verwijt boter op hun hoofd te hebben. De werkelijkheid was dat zij juist baat zouden hebben bij meer en langere ontslagprocedures.

Maar inmiddels slaat de regering een heel andere toon aan. Op advies van de SER wordt de duur van de WW-uitkering per 1 oktober 2006 ingekort, maar wordt de WW-uitkering in de aanvangsperiode hoger (zij het dat deze aanvangsperiode maar twee maanden belooft en dat de uitkering maar 5 procentpunten hoger is). Aan de ontslagvergoedingen wordt voorlopig niet getornd, maar – en ook dat is weer op advies van de SER – er wordt wel wat gedaan om het hoge aantal "pro forma"-ontslagprocedures terug te dringen. Daarmee worden ontslagprocedures bedoeld waarbij de werknemer alleen maar verweer voert uit angst dat hij anders het recht op WW-uitkering verliest, omdat het UWV hem anders zal verwijten dat hij onvoldoende verweer gevoerd heeft tegen het ontslagvoornemen van de werkgever. Bij pro forma-procedures hebben werkgever en werknemer in werkelijkheid echter afgesproken dat de werknemer zich niet inhoudelijk verweert tegen de ontslaanvraag, meestal in ruil voor een ontslagvergoeding die de werkgever belooft aan de werknemer te betalen. De SER ziet in de pro forma-procedures een zware belasting voor de ontslagpraktijk en stelt voor de verwijtbaarheidstoets in de WW te beperken. In plaats van te bepalen dat de werknemer moet voorkomen dat hij verwijtbaar werkloos wordt door zich te verweren tegen een ontslag (anders dan een ontslag wegens bedrijfseconomische redenen) als hij daarmee zijn ontslag kan afwenden, stelt de

SER voor dat de WW-uitkering alleen nog geweigerd wordt wanneer de werknemer zelf ontslag neemt c.q. wanneer de arbeidsovereenkomst op zijn verzoek door de rechter wordt ontbonden of wanneer sprake is van een dringende reden voor ontslag op staande voet.

De regering had een minder vergaande versoepeling van de verwijtbaarheidstoets in gedachten, maar heeft zich door de SER laten overtuigen dat de poort naar de WW toch wat verder open moest staan. Uiteindelijk ziet de regering in de versoepeling van de verwijtbaarheidstoets en het vervallen van de noodzaak voor pro forma-procedures een besparing van 100 miljoen euro voor burgers en bedrijven.

Het voorstel van de regering zet de poort naar de WW wijd open. Wie niet zelf ontslag neemt en wie geen dringende reden voor ontslag op staande voet heeft gegeven, krijgt een WW-uitkering. Het UWV zal niet zozeer moeten controleren of een uitkering terecht wordt toegekend, maar vooral of de werknemer voldoende probeert weer aan de slag te komen. De soepele toekenning van de WW-uitkering past in het Deense model. Bevordert wordt daardoor immers dat de werknemer sneller genoegen zal nemen met een ontslag.

Of het wegvallen van pro forma-procedures nu goed zal zijn voor een besparing op de lasten van bedrijven met 100 miljoen euro, waag ik echter te betwijfelen. Het bezwaar tegen pro forma-procedures is vooral dat ze zinloos zijn, omdat de werkgever en werknemer het eigenlijk al eens zijn over het ontslag, terwijl alleen regelgeving hen er toe brengt toch een procedure te voeren. Maar het voeren van een pro forma-procedure kost mij als advocaat weinig tijd en mijn cliënten nog weinig geld. En tegenover de besparing die de overheid ziet voor de rechtbanken, staat het wegvallen van een aardig bedrag aan griffierecht, waartegenover door de griffie van de rechtbank maar heel weinig werk behoefde te worden gedaan. ■■■

mr. J.P.M. van Zijl, advocaat te Tilburg.